

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดีและ www.sarakadee.com” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์ตามรูปแบบการศึกษาวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ส่วนที่ 2 : การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาจากนิตยสารสารคดีและ www.sarakadee.com เพื่อตอบปัญหานำวิจัยที่ต้องการศึกษา ดังนี้

1.1. แหล่งข้อมูล

1.1.1 ประเภทเอกสาร: หน้าปก-สารคดีจากปก, บทบรรณาธิการ, สารคดีสีเขียว, สารคดีขาว (โลกใบใหญ่), สารคดีพิเศษ, บทสัมภาษณ์-สังสรรค์สนทนา, สารคดีบันทึกและสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสารสารคดี ตั้งแต่ฉบับที่ 1 กุมภาพันธ์ 2528 ถึงฉบับที่ 240 กุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 240 ฉบับ

1.1.2 ประเภทออนไลน์ : จากหน้าหลัก (main page) และเนื้อหาย้อนหลังของ www.sarakadee.com ในส่วนของสารคดีเว็บไซต์, สารคดีกระดานข่าว , และสารคดีบันทึกตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2542 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2548

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 ประเภทเอกสาร : ตารางบันทึกและลงรหัสข้อมูลตามประเด็นของเนื้อหาในรูปแบบของการจัดบันทึกและลงรหัส (ภาคผนวก ก) โดยมีรายละเอียดการบันทึกดังนี้ คือ

- ฉบับที่/เดือน/พ.ศ.
- รูปแบบการนำเสนอ
- ชื่อบทความ/เลขหน้า
- ประเด็นการนำเสนอ-รายละเอียด
- ลักษณะ-เนื้อหาваทกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่พบ/เลขหน้า
- ลักษณะ-เนื้อหาваทกรรมขององค์กรคู่ตรงข้าม/หรือโต้แย้งกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่พบ/เลขหน้า
- ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่พบ คือ การสร้างความรู้ต่อสังคม, การเคลื่อนไหวทางสังคม และการเมือง (อำนาจรัฐ) /เลขหน้า

1.2.2 ประเภทออนไลน์ : ตารางบันทึกและลงรหัสข้อมูลตามประเด็นของเนื้อหาในรูปแบบของการจัดบันทึกและลงรหัส (ภาคผนวก ข) โดยมีรายละเอียดการบันทึกดังนี้ คือ

- เชื่อมโยงมาจากส่วนของเนื้อหาในนิตยสารในฉบับที่/เดือน/พ.ศ.
- รูปแบบการนำเสนอ
- ประเด็นการนำเสนอ-รายละเอียด/จำนวนครั้งที่
- ลักษณะ-เนื้อหาваทกรรมที่สนับสนุนอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน/จำนวนครั้งที่พบ /ผู้เขียน /วัน-เดือน-ปี (เวลา)
- ลักษณะ-เนื้อหาваทกรรมที่ต่อต้านหรือเป็นคู่ตรงข้าม/หรือโต้แย้งกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน /จำนวนครั้งที่พบ /ผู้เขียน /วัน-เดือน-ปี (เวลา)

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นหลักในการศึกษา ดังนี้

1.3.1 ประเภทเอกสาร : วิเคราะห์ข้อมูลตามที่บันทึกไว้ในตารางบันทึกและลงรหัสข้อมูลเอกสาร โดยการวิเคราะห์ดังนี้คือ

- วิเคราะห์ประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละกลุ่มตามกรอบแนวคิดประชาสังคม
- วิเคราะห์รูปแบบพัฒนาการการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละกลุ่มโดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์กรอบอุดมการณ์-วาทกรรมอุดมการณ์ของ Teun A. van Dijk และแนวคิดยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวประชาสังคม:สามเหลี่ยมเขี้ยวอนูเขาของประเวศ วะสีเป็นหลักในการวิเคราะห์ รวมถึงทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย
- วิเคราะห์รูปแบบ-พัฒนาการของการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละกลุ่มที่มีลักษณะแนวทางที่สัมพันธ์กับความเคลื่อนไหวประเด็นทางประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในแต่ละยุคสมัยโดยพิจารณาวิเคราะห์ตามบริบทที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย

1.3.2 ประเภทออนไลน์ : วิเคราะห์ข้อมูลตามที่บันทึกไว้ในตารางบันทึกและลงรหัสข้อมูลออนไลน์ โดยการวิเคราะห์ดังนี้คือ

- วิเคราะห์บทบาทการเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อนำเสนอการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เชื่อมโยงกันระหว่างนิตยสารและเว็บไซต์โดยใช้แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะบนอินเทอร์เน็ตเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 2 : การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของประเด็นคำถามศึกษาเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบรรณาธิการนิตยสารสารคดีและเว็บมาสเตอร์ www.sarakadee.com ตลอดจนกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบปัญหานำวิจัยที่ต้องการศึกษาดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลบุคคล

2.1.1 บรรณาธิการบริหารนิตยสารสารคดี คือ คุณวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์

2.1.2 เว็บไซต์เตอร์ www.sarakadee.com คือ คุณศาสตรา มุสิกะ

2.1.3 บุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ

- คุณรตยา จันทรเทียร (ประธานมูลนิธิสืบนาคะเสถียร)
- คุณเพชร มโนปวิตร (อุปนายกสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย)
- คุณสรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชช์ (เลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียว)
- คุณมนตรี สันทวิชช์ (เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองเด็ก)

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดโครงสร้างคำถามไม่ตายตัว (un-structure interviews) ดังนี้

2.2.1 โดยสัมภาษณ์จากบรรณาธิการนิตยสารสารคดีในประเด็นหลัก ดังนี้ คือ

- ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
- ความเป็นมา นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดทำนิตยสารสารคดี
- กระบวนการในการทำงาน แนวทางในการกำหนดเนื้อหาของนิตยสารสารคดีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- ทิศนะความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน
- บทบาทของบรรณาธิการต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี
- เหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี

- ความคาดหวังและแนวโน้มในอนาคตต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี

2.2.2 โดยสัมภาษณ์จากเว็บมาสเตอร์ www.sarakadee.com ในประเด็นหลักดังนี้ คือ

- ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
- ความเป็นมา นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเว็บไซต์
- กระบวนการในการทำงาน แนวทางในการกำหนดเนื้อหาของเว็บไซต์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- ทักษะความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการนำเสนอเนื้อหาของเว็บไซต์ในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับนิตยสารสารคดี
- บทบาทของเว็บมาสเตอร์ต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับนิตยสารสารคดี
- เหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี
- ความคาดหวังและแนวโน้มในอนาคตต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวตนและการผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี

2.2.3 โดยสัมภาษณ์จากบุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นหลักดังนี้ คือ

- ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
- ความเป็นมา นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร
- ทักษะความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารสารคดีในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน

- บทบาทขององค์กรต่อนโยบายการกำหนดแนวทางการสร้างภาพ
ตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรตนใน
นิตยสารสารคดี
- เหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้าง
ภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมขององค์กรตนใน
นิตยสารสารคดี
- ความคาดหวังและแนวโน้มในอนาคตต่อการกำหนดแนวทาง
ทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคม
ขององค์กรตนในนิตยสารสารคดี

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามยุทธศาสตร์การแจกแจงประเภท (typological strategy) โดยผู้วิจัยเลือกวิธีการวิเคราะห์หรือรรณวิเคราะห์ (textual analysis) จากข้อมูลที่ได้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น ดังนี้

- 2.3.1 วิเคราะห์ถึงบทบาทของบรรณาธิการนิตยสารสารคดีต่อการกำหนด
แนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมของ
องค์กรพัฒนาเอกชนในนิตยสารสารคดี
- 2.3.2 วิเคราะห์ถึงบทบาทของเว็บมาสเตอร์ www.sarakadee.com ต่อการ
กำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์ประชาสังคมของ
องค์กรพัฒนาเอกชนในเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงกับนิตยสารสารคดี
- 2.3.3 วิเคราะห์ถึงบทบาทของบุคคลที่เป็นแกนนำหรือสมาชิกองค์กรพัฒนาเอกชนที่
เกี่ยวข้องต่อการกำหนดแนวทางการสร้างภาพตัวแทนและผลิตซ้ำอุดมการณ์
ประชาสังคมขององค์กรตนในนิตยสารสารคดี

การนำเสนอและอภิปรายผล โดยการนำข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือการวิเคราะห์เนื้อหา
และการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดและกรอบปฏิบัติการของงานวิจัย
แล้วนำเสนอโดยวิธีการแจกแจงประเภทข้อมูลและการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive
analysis) แล้วสรุปและอภิปรายผล